ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
της 9ης Ιουλίου 1992 *

Στην υπόθεση C-2/90,

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπουμένη από τη Μαρία Κοντού-Durande και τον Xavier Lewis, μέλη της Νομικής Υπηρεσίας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Roberto Hayder, εκπρόσωπο της Νομικής Υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

προσφεύγουσα,

κατά

Βασιλείου του Βελγίου, εκπροσωπουμένου από τον Robert Hoebaer, διευθυντή των διοικητικών υπηρεσιών στο Υπουργείων Εξωτερικών, Εξωτερικού Εμπορίου και Συνεργασίας με τις Αναπτυσσόμενες Χώρες, εκπροσωπούμενο από τον P. Cartuyvels, σύμβουλο στο γραφείο του Υπουργού Γεωργίας, Περιβάλλοντος και Οικισμού της περιφέρειας της Βαλλωνίας, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο την πρεσβεία του Βελγίου, 4, rue des Girondins,

καθού,

που έχει ως αντικείμενο να αναγνωριστεί ότι το Βασίλειο του Βελγίου, απαγορεύοντας την εναποθήκευση, απόθεση ή απόρριψη στην περιφέρεια της Βαλλωνίας των προερχομένων από άλλο κράτος μέλος ή από άλλη βελγική περιφέρεια επικινδύνων αποβλήτων, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από την οδηγία 75/442/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 15ης Ιουλίου 1975, περί των στερεών αποβλήτων (ΕΕ ειδ. έκδ. 15/001, σ. 86), την οδηγία 84/6631/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 6ης Δεκεμβρίου 1984, για την επιτήρηση και τον έλεγχο των διασυνοριακών μεταφορών επικινδύνων αποβλήτων εντός της Κοινότητας (ΕΕ L 326, σ. 31), και τα άρθρα 30 και 36 της Συνθήκης ΕΟΚ,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους O. Due, Πρόεδρο, R. Joliet, F. A. Schockweiler, F. Grévisse, και P. J. G. Kapteyn, προέδρους τμήματος, G. F. Mancini, K. N. Κακούρη, J. C. Moitinho de Almeida, G. C. Rodríguez Iglesias, M. Díez de Velasco και M. Zuleeg, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: F. G. Jacobs
γραμματέας: H. A. Rühl, κύριος υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις των διαδίκων κατά τις επ' ακροατηρίου συζητήσεις της 27ης Νοεμβρίου 1990, της 4ης Ιουλίου 1991 και της 28ης Ιανουαρίου 1992,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τις συνεδριάσεις της 10ης Ιανουαρίου 1991, της 19ης Σεπτεμβρίου 1991 και της 29ης Ιανουαρίου 1992,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου, στις 3 Ιανουαρίου 1990, η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων άσκησε δυνάμει του άρθρου 169 της Συνθήκης ΕΟΚ προσφυγή, με την οποία ζητεί να αναγνωριστεί ότι το Βασίλειο του Βελγίου, απαγορεύοντας την εναποθήκευση, απόθεση ή απόρριψη στην περιφέρεια της Βαλλωνίας των προερχομένων από άλλο κράτος μέλος ή από άλλη βελγική περιφέρεια επικινδύνων αποβλήτων, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από την οδηγία 75/442/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 15ης Ιουλίου 1975, περί των στερεών αποβλήτων (ΕΕ ειδ. έκδ. 15/001, σ. 86), την οδηγία 84/631/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 6ης Δεκεμβρίου 1984, για την επιτήρηση και τον έλεγχο των διασυνοριακών μεταφορών επικινδύνων αποβλήτων εντός της Κοινότητας (ΕΕ L 326, σ. 31), και των άρθρων 30 και 36 της Συνθήκης ΕΟΚ.

2 Από τη δικογραφία προκύπτει ότι το βασικό νομοθετικό κείμενο όσον αφορά τη ρύθμιση της απορρίψεως των αποβλήτων στην περιφέρεια της Βαλλωνίας είναι το διάταγμα του Περιφερειακού Συμβουλίου της Βαλλωνίας της 5ης Ιουλίου 1985, περί των αποβλήτων (Moniteur belge της 14.12.1985), σκοπός του οποίου είναι η αποφυγή της δημιουργίας αποβλήτων, η ενθάρρυνση της ανακυκλώσεως και της ανακτήσεως ενεργείας και υλικών και η οργάνωση του τρόπου διαθέσεως των αποβλήτων (άρθρο 1).

3 Προς εκτέλεση του άρθρου 19, παράγραφος 6, του ανωτέρω διατάγματος, παρέχοντος στην κυβέρνηση της περιφέρειας της Βαλλωνίας την ευχέρεια να θεσπίσει ειδικούς κανόνες όσον αφορά τη χρησιμοποίηση των ελεγχομένων τόπων απορρίψεως και αποθέσεως αποβλήτων, των αποθηκών και των εγκαταστάσεων επεξεργασίας αποβλήτων όσον αφορά τα προερχόμενα από ξένα κράτη και από άλλες βελγικές περιφέρειες απόβλητα, η ανωτέρω κυβέρνηση εξέδωσε την απόφαση της 19ης Μαρτίου 1987, περί απορρίψεως ορισμένων αποβλήτων στην περιφέρεια της Βαλλωνίας (Moniteur belge της 28.3.1987, σ. 4671).

4 Δυνάμει του άρθρου 1 της ανωτέρω αποφάσεως, όπως τροποποιήθηκε με τις αποφάσεις της 9ης και της 23ης Ιουλίου 1987:

« Απαγορεύεται η αποθήκευση, η απόθεση ή η απόρριψη, έστω και μέσω τρίτου προσώπου, αποβλήτων προερχομένων από ξένο κράτος στους χώρους αποθέσεως αποβλήτων (...) εξαιρέσει των αποθηκευτικών χώρων των εγκαταστάσεων καταστροφής, εξουδετερώσεως και διαθέσεως τοξικών αποβλήτων.

Απαγορεύεται στους εκμεταλλευομένους τις αναφερόμενες στο πρώτο εδάφιο εγκαταστάσεις να επιτρέπουν ή να ανέχονται την απόθεση ή την απόρριψη αποβλήτων προερχομένων από ξένο κράτος στις εγκαταστάσεις τις οποίες εκμεταλλεύονται. »

5 Το άρθρο 2 της ίδιας αποφάσεως προβλέπει τη δυνατότητα παρεκκλίσεων από το άρθρο 1 κατόπιν αιτήσεως αλλοδαπής δημόσιας αρχής. Εντούτοις, η παρέκκλιση δεν χορηγείται παρά μόνο για ορισμένη διάρκεια και πρέπει να δικαιολογείται από εξαιρετικές και σοβαρές περιστάσεις.

6 Δυνάμει του άρθρου 3, η προβλεπόμενη στο άρθρο 1 απαγόρευση ισχύει επίσης όσον αφορά τα απόβλητα που προέρχονται από άλλη βελγική περιφέρεια πέραν εκείνης της Βαλλωνίας. Εξαιρέσεις μπορούν να υπάρξουν κατ' εφαρμογή συμφωνιών συναπτομένων μεταξύ της Βαλλωνίας και των άλλων βελγικών περιφερειών.

7 Το άρθρο 5 της ως άνω αποφάσεως ορίζει τα εξής:

« Θεωρούνται ότι προέρχονται από ξένο κράτος ή από άλλη περιφέρεια εκτός της Βαλλωνίας τα απόβλητα τα οποία δεν παράγονται στην περιφέρεια της Βαλλωνίας.

Αν στη διαδικασία παραγωγής αποβλήτων εμπλέκονται δύο ή περισσότερα κράτη ή περιφέρειες, τότε τα απόβλητα θεωρούνται ότι προέρχονται από το κράτος ή την περιφέρεια όπου γίνεται η τελευταία ουσιώδης και δικαιολογημένη οικονομικώς επεξεργασία εντός επιχειρήσεως που διαθέτει ειδικό προς τούτο εξοπλισμό (...) »

8 Θεωρώντας ότι η ανωτέρω βελγική κανονιστική ρύθμιση είναι αντίθετη προς τους κοινοτικούς κανόνες, καθόσον απαγορεύει την απόθεση στη Βαλλωνία αποβλήτων προερχομένων από άλλα κράτη μέλη και καθόσον, βάσει του συνδυασμού των άρθρων 3 και 5 της προαναφερθείσας αποφάσεως της 19ης Μαρτίου 1987, απαγορεύει την απόθεση στην περιφέρεια της Βαλλωνίας επικινδύνων αποβλήτων προερχομένων από άλλα κράτη μέλη, τα οποία έχουν υποστεί ουσιώδη και οικονομικώς δικαιολογούμενη επεξεργασία σε άλλη βελγική περιφέρεια, η Επιτροπή κίνησε κατά του Βασιλείου του Βελγίου τη διαδικασία του άρθρου 169 της Συνθήκης.

9 Στην έκθεση ακροατηρίου αναπτύσσονται διεξοδικώς τα πραγματικά περιστατικά της διαφοράς, η εξέλιξη της διαδικασίας, καθώς και οι ισχυρισμοί και τα επιχειρήματα των διαδίκων. Τα στοιχεία αυτά της δικογραφίας δεν επαναλαμβάνονται κατωτέρω παρά μόνον καθόσον απαιτείται για τη συλλογιστική του Δικαστηρίου.

10 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η βελγική κανονιστική ρύθμιση είναι αντίθετη, αφενός, προς τις οδηγίες 75/442 και 84/631 και, αφετέρου, προς τα άρθρα 30 και 36 της Συνθήκης.

Επί της οδηγίας 75/442

11 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι καμία από τις διατάξεις της οδηγίας 75/442, περί των στερεών αποβλήτων, δεν επιτρέπει την επιβολή γενικής απαγορεύσεως όπως η περιεχόμενη στη βελγική κανονιστική ρύθμιση. Προσθέτει ότι μια τέτοια απαγόρευση είναι αντίθετη προς τους σκοπούς της οδηγίας και προς την οικονομία των διατάξεών της, με τις οποίες επιδιώκεται η πραγματοποίηση της ελεύθερης κυκλοφορίας των αποβλήτων υπό συνθήκες μη συνεπαγόμενες ούτε βλάβη της υγείας των ανθρώπων ούτε βλάβη του περιβάλλοντος.

12 Διαπιστώνεται ότι η οδηγία 75/442 θέτει, στον τομέα της εξαφανίσεως των αποβλήτων, ορισμένες αρχές και περιλαμβάνει διατάξεις γενικού χαρακτήρα.

13 Συναφώς, ορίζει ότι τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα για να διευκολύνουν την πρόληψη της δημιουργίας, την ανακύκλωση και την επεξεργασία των αποβλήτων, καθώς και τα απαραίτητα μέτρα για τη διάθεσή τους χωρίς κίνδυνο για την υγεία των ανθρώπων και το περιβάλλον. Επιβάλλει επίσης στα κράτη μέλη την υποχρέωση να καθορίσουν τις αρμόδιες αρχές που είναι επιφορτισμένες να σχεδιάζουν, να οργανώνουν, να παρέχουν τις σχετικές άδειες και να επιβλέπουν τις εργασίες διαθέσεως των αποβλήτων, ορίζει δε ότι οι επιχειρήσεις που ασχολούνται με τη μεταφορά, τη συλλογή, την εναποθήκευση, την απόθεση ή την επεξεργασία αποβλήτων, δικών τους ή τρίτων, πρέπει να έχουν ειδική άδεια προς τούτο ή να επιβλέπονται από τις αρμόδιες αρχές.

14 Από τις προηγούμενες σκέψεις προκύπτει ότι ούτε το γενικό πλαίσιο που θεσπίζει η εν λόγω οδηγία ούτε κάποια από τις διατάξεις της αφορά ειδικά τις συναλλαγές περί αποβλήτων μεταξύ κρατών μελών και δεν περιλαμβάνει ειδική απαγόρευση λήψεως μέτρων όπως τα θεσπισθέντα με τη βαλλόμενη κανονιστική ρύθμιση. Επομένως, διαπιστώνεται το αναπόδεικτο της προβαλλομένης από την Επιτροπή παραβάσεως των διατάξεων της οδηγίας 75/442.

15 Στη συνέχεια, πρέπει να σημειωθεί ότι η επίμαχη ρύθμιση έχει εφαρμογή γενικά στα απόβλητα, χωρίς διάκριση μεταξύ επικινδύνων και μη επικινδύνων. Εντούτοις, δεδο-

μένου ότι η κατηγορία των επικινδύνων αποβλήτων διέπεται ειδικά στο κοινοτικό δίκαιο από την οδηγία 84/631, πρέπει να εξεταστεί καταρχάς το σύστημα που θεσπίζεται με την οδηγία αυτή..

Επί της οδηγίας 84/631

16 Η οδηγία 84/631, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 86/279/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 12ης Ιουνίου 1986 (ΕΕ L 181, σ. 13), και προσαρμόστηκε προς την τεχνική πρόοδο με την οδηγία 87/112/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 23ης Δεκεμβρίου 1986 (ΕΕ L 48, σ. 31), εντάσσεται, κατά την πρώτη αιτιολογική της σκέψη, στα κοινοτικά προγράμματα δράσεως που αποσκοπούν στον έλεγχο της διαθέσεως των επικινδύνων αποβλήτων. Στη δεύτερη αιτιολογική της σκέψη υπενθυμίζεται ότι τα κράτη μέλη οφείλουν να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για τη διάθεση των τοξικών και επικινδύνων αποβλήτων χωρίς κίνδυνο για την υγεία των ανθρώπων και χωρίς να προκαλείται ζημία στο περιβάλλον. Στην τρίτη αιτιολογική της σκέψη η οδηγία ορίζει ότι η μεταφορά αποβλήτων μεταξύ κρατών μελών μπορεί να είναι αναγκαία για τη διάθεσή τους με τις καλύτερες δυνατές προϋποθέσεις, ενώ, στην έβδομη αιτιολογική της σκέψη, υπενθυμίζεται η ανάγκη επιτηρήσεως και ελέγχου των επικινδύνων αποβλήτων από τη στιγμή του σχηματισμού τους μέχρι την επεξεργασία τους ή τη διάθεσή τους υπό ασφαλείς συνθήκες.

17 Όσον αφορά τη διάθεση των εν λόγω αποβλήτων, στο πλαίσιο των σκοπών αυτών η οδηγία θέτει προϋποθέσεις ώστε να εξασφαλίζεται ιδίως ότι με τη διάθεση αυτή δεν δημιουργείται κίνδυνος ούτε για την υγεία των ανθρώπων ούτε για το περιβάλλον, προβλέπει δε ένα σύστημα χορηγήσεως αδειών για την εναποθήκευση, την επεξεργασία ή την απόθεση των εν λόγω αποβλήτων, καθώς και την κοινοποίηση στην Επιτροπή από τα κράτη μέλη ορισμένων πληροφοριών σχετικά με τις εγκαταστάσεις ή τις επιχειρήσεις που έχουν σχετική άδεια.

18 Όσον αφορά τις διασυνοριακές μεταφορές επικινδύνων αποβλήτων με σκοπό τη διάθεσή τους, η οδηγία ορίζει ότι ο κάτοχός τους, ο οποίος έχει την πρόθεση να τα μεταφέρει από ένα κράτος μέλος σε ένα άλλο ή να οργανώσει τη μεταφορά τους μέσω ενός ή περισσοτέρων κρατών μελών, πρέπει να αποστείλει στις αρμόδιες αρχές των ενδιαφερομένων κρατών μελών σχετική κοινοποίηση, χρησιμοποιώντας ένα ενιαίο « δελτίο αποστολής », περιλαμβάνον πληροφορίες που αφορούν ιδίως την προέλευση και τη σύνθεση των αποβλήτων, τις διατάξεις που προβλέπονται όσον αφορά το ακολουθούμενο δρομολόγιο και την ασφάλιση, καθώς και τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν προς εξασφάλιση της ασφάλειας της μεταφοράς τους (άρθρο 3).

19 Η διασυνοριακή μεταφορά δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί παρά μόνον αφού οι αρμόδιες αρχές των ενδιαφερομένων κρατών μελών γνωστοποιήσουν ότι παρέλαβαν την κοινοποίηση. Οι αρχές αυτές μπορούν να εγείρουν αντιρρήσεις, οι οποίες πρέπει να αιτιολογούνται με βάση νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος, της δημοσίας τάξεως και της δημοσίας ασφαλείας ή προστασίας της υγείας, σύμφωνες προς την οδηγία, ή με βάση άλλες κοινοτικές διατάξεις ή διεθνείς συμβάσεις συναφθείσες από το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος στον οικείο τομέα (άρθρο 4).

20 Από τις ανωτέρω σκέψεις προκύπτει ότι με την οδηγία 84/631 δημιουργήθηκε ένα πλήρες σύστημα αφορών ιδίως τις διασυνοριακές μεταφορές επικινδύνων αποβλήτων με σκοπό τη διάθεσή τους σε σαφώς καθορισμένες εγκαταστάσεις και βασιζόμενο στην υποχρέωση σχετικής εκ των προτέρων λεπτομερούς κοινοποιήσεως εκ μέρους του κατόχου των αποβλήτων· οι οικείες εθνικές αρχές έχουν τη δυνατότητα να προβάλλουν αντιρρήσεις και, επομένως, να απαγορεύουν κάποια συγκεκριμένη μεταφορά επικινδύνων αποβλήτων (σε αντίθεση προς τις μεταφορές γενικά επικινδύνων αποβλήτων), για να αντιμετωπίσουν προβλήματα σχετικά, αφενός, με την προστασία του περιβάλλοντος και της υγείας και, αφετέρου, με τη δημόσια τάξη και τη δημόσια ασφάλεια. Συνεπώς, το σύστημα αυτό δεν προβλέπει καμία δυνατότητα των κρατών μελών να απαγορεύουν γενικά τις μεταφορές αυτές.

21 Επομένως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η επίμαχη βελγική κανονιστική ρύθμιση, καθόσον αποκλείει την εφαρμογή της προβλεπόμενης από την οδηγία διαδικασίας και θεσπίζει μιάν απόλυτη απαγόρευση εισαγωγής επικινδύνων αποβλήτων στη Βαλλωνία, έστω και αν προβλέπει τη δυνατότητα των αρμόδιων αρχών να δέχονται ορισμένες παρεκκλίσεις, είναι ασυμβίβαστη προς την εν λόγω οδηγία.

Επί των άρθρων 30 και 36 της Συνθήκης

22 Απομένει να εξεταστεί η προκείμενη βελγική κανονιστική ρύθμιση καθόσον αφορά τα απόβλητα τα οποία δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 84/631, σε σχέση με τα άρθρα 30 και 36 της Συνθήκης.

23 Δεν αμφισβητείται ότι τα ανακυκλώσιμα και επαναχρησιμοποιήσιμα απόβλητα, ενδεχομένως μετά από επεξεργασία, έχουν κάποια εμπορική αξία και αποτελούν εμπορεύματα όσον αφορά την εφαρμογή της Συνθήκης, οπότε εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των άρθρων 30 επ.

24 Ενώπιον του Δικαστηρίου τέθηκε το ζήτημα αν τα μη ανακυκλώσιμα και μη επαναχρησιμοποιήσιμα απόβλητα μπορούν να θεωρηθούν επίσης ως εμπορεύματα υπό την έννοια των άρθρων 30 επ. της Συνθήκης.

25 Συναφώς, η Βελγική Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι τα μη ανακυκλώσιμα και μη χρησιμοποιήσιμα απόβλητα δεν μπορούν να θεωρηθούν ως απόβλητα υπό την έννοια των άρθρων 30 επ. της Συνθήκης. Πράγματι, δεν έχουν καμία εμπορική αξία και δεν μπορούν, επομένως, να αποτελέσουν αντικείμενο πωλήσεως. Οι σχετικές με τη διάθεση ή την απόθεση τέτοιων αποβλήτων πράξεις καλύπτονται από τις διατάξεις της Συνθήκης περί ελεύθερης παροχής υπηρεσιών.

26 Σε απάντηση προς την επιχειρηματολογία αυτή αρκεί να λεχθεί ότι τα διακινούμενα πέραν των συνόρων αντικείμενα με σκοπό την πραγματοποίηση εμπορικής συναλλαγής εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 30, ανεξάρτητα από τη φύση της συναλλαγής αυτής.

27 Εξάλλου, πρέπει να σημειωθεί ότι, όπως εκτέθηκε ενώπιον του Δικαστηρίου, η διάκριση μεταξύ ανακυκλώσιμων και μη ανακυκλώσιμων αποβλήτων προκαλεί, από πρακτικής απόψεως, σοβαρές δυσχέρειες εφαρμογής, ιδίως όσον αφορά τους ελέγχους στα σύνορα. Πράγματι, η διάκριση αυτή βασίζεται σε αβέβαια στοιχεία, δυνάμενα να μεταβάλλονται με τον χρόνο, σε συνάρτηση με την τεχνική πρόοδο. Επιπλέον, το αν ένα απόβλητο είναι ή όχι ανακυκλώσιμο εξαρτάται επίσης από το κόστος που συνεπάγεται η ανακύκλωση και, επομένως, από τη δυνατότητα επικερδούς επαναχρησιμοποιήσεώς του, οπότε η σχετική εκτίμηση είναι οπωσδήποτε αντικειμενική και εξαρτάται από ασταθείς παράγοντες.

28 Επομένως, πρέπει να συναχθεί ότι τα απόβλητα, ανακυκλώσιμα ή μη, πρέπει να θεωρούνται ως προϊόντα η μεταφορά των οποίων, σύμφωνα προς το άρθρο 30 της Συνθήκης, δεν πρέπει καταρχήν να εμποδίζεται.

29 Για να δικαιολογήσει τα εμπόδια που επιβάλλει στην κυκλοφορία των αποβλήτων, το καθού διατείνεται ότι η επίδικη κανονιστική ρύθμιση, αφενός, επιβάλλεται από την επιτακτική ανάγκη προστασίας του περιβάλλοντος και για λόγους προστασίας της υγείας, η οποία αποτελεί υπέρτερο σκοπό σε σχέση με την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων και, αφετέρου, αποτελεί προσωρινό και κατ' εξαίρεση ληφθέν μέτρο προστασίας κατά της συρροής στη Βαλλωνία αποβλήτων προερχομένων από τις γειτονικές χώρες.

30 Όσον αφορά το περιβάλλον, πρέπει να σημειωθεί ότι τα απόβλητα αποτελούν αντικείμενα ειδικού χαρακτήρα. Η συσσώρευσή τους, πριν ακόμη καταστούν επικίνδυνα για την υγεία, αποτελεί κίνδυνο για το περιβάλλον, λαμβανομένης υπόψη ιδίως της περιορισμένης δυνατότητας κάθε περιφέρειας να τα δέχεται.

31 Εν προκειμένω, η Βελγική Κυβέρνηση ισχυρίζεται, χωρίς να αντικρούεται από την Επιτροπή, ότι έχει παρατηρηθεί μια μαζική και αφύσικα αυξημένη συρροή αποβλήτων από άλλες περιοχές με σκοπό την απόθεσή τους στη Βαλλωνία, πράγμα το οποίο αποτελεί υπαρκτό κίνδυνο για το περιβάλλον, λαμβανομένων υπόψη των περιορισμένων δυνατοτήτων της περιφέρειας αυτής.

32 Επομένως, το επιχείρημα ότι επιτακτικές ανάγκες, συνδεόμενες με την προστασία του περιβάλλοντος, δικαιολογούν τα βαλλόμενα μέτρα πρέπει να θεωρηθεί βάσιμο.

33 Εντούτοις, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι, εν προκειμένω, δεν μπορεί να γίνει επίκληση των ανωτέρω επιτακτικών αναγκών, δεδομένου ότι τα μέτρα αυτά εισάγουν δυσμενείς διακρίσεις όσον αφορά τα από άλλα κράτη μέλη προερχόμενα απόβλητα που δεν είναι επιβλαβέστερα εκείνων που παράγονται στη Βαλλωνία.

34 Πράγματι, η ύπαρξη επιτακτικών αναγκών δεν μπορεί να λαμβάνεται υπόψη παρά μόνον όταν πρόκειται για μέτρα επιβαλλόμενα χωρίς διακρίσεις στα εγχώρια και τα εισαγόμενα προϊόντα (βλ. ιδίως την απόφαση της 25ης Ιουλίου 1991, C-1/90, Aragonesa de publicidad, Συλλογή 1991, σ. I-4151). Εντούτοις προς εκτίμηση του αν τα προκείμενα εμπόδια εισάγουν ή όχι δυσμενείς διακρίσεις, πρέπει να ληφθεί υπόψη η ιδιαίτερη φύση των αποβλήτων. Πράγματι, η αρχή της αποφυγής βλαβών σε βάρος του περιβάλλοντος, με ενέργειες με τις οποίες επιδιώκεται κατά προτεραιότητα η αντιμετώπιση του σχετικού προβλήματος στη βάση του, αρχή η οποία θεσπίζεται όσον αφορά τη δράση της Κοινότητας στον τομέα του περιβάλλοντος με το άρθρο 130 Π, παράγραφος 2, της Συνθήκης, συνεπάγεται ότι εναπόκειται σε κάθε περιφέρεια, κοινότητα ή άλλη τοπική οντότητα να λάβει τα κατάλληλα μέτρα για την αποδοχή, την επεξεργασία και τη διάθεση των δικών τους αποβλήτων. Επομένως, τα απόβλητα αυτά πρέπει να διατίθενται σε τόπο όσο το δυνατό πλησιέστερο προς τον τόπο της παραγωγής τους, ώστε να περιορίζεται κατά το δυνατό η μεταφορά τους.

35 Εξάλλου, η αρχή αυτή στοιχεί προς τις αρχές της αυτάρκειας και της γειτνιάσεως, που θεσπίζονται με τη Σύμβαση της Βασιλείας της 22ας Μαρτίου 1989, περί του ελέγχου των διασυνοριακών μεταφορών επικινδύνων αποβλήτων και της διαθέσεώς τους, σύμβαση την οποία έχει υπογράψει η Κοινότητα (*International environmental Law,* Kluwer, Durante-Βοστώνη, 1991, σ. 546).

36 Κατόπιν των ανωτέρω και λαμβανομένων υπόψη των διαφορών μεταξύ των παραγομένων σε κάθε τόπο αποβλήτων και της σχέσεως που έχουν προς τον τόπο παραγωγής τους, τα βαλλόμενα μέτρα δεν μπορεί να θεωρηθούν ότι εισάγουν δυσμενείς διακρίσεις.

37 Επομένως, συνάγεται ότι η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί καθόσον αφορά τα μη καλυπτόμενα από την οδηγία 84/631 απόβλητα.

Επί των δικαστικών εξόδων

38 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον προβλήθηκε σχετικό αίτημα. Δεδομένου

ότι το Βασίλειο του Βελγίου ηττήθηκε μόνο μερικά, κατ' εφαρμογή του άρθρου 69, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας, κάθε διάδικος φέρει τα δικαστικά του έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

αποφασίζει:

1) Το Βασίλειο του Βελγίου, απαγορεύοντας απολύτως την εναποθήκευση, απόθεση ή απόρριψη στην περιφέρεια της Βαλλωνίας των προερχόμενων από άλλο κράτος μέλος επικινδύνων αποβλήτων και μη τηρώντας, με τον τρόπο αυτό, τη διαδικασία που προβλέπει η οδηγία 84/631/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 6ης Δεκεμβρίου 1984, για την επιτήρηση και τον έλεγχο των διασυνοριακών μεταφορών επικινδύνων αποβλήτων εντός της Κοινότητας, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από την εν λόγω οδηγία.

2) Απορρίπτει την προσφυγή κατά τα λοιπά.

3) Κάθε διάδικος φέρει τα δικαστικά του έξοδα.

Due Joliet Schockweiler Grévisse

Kapteyn Mancini Κακούρης

Moitinho de Almeida Rodríguez Iglesias Díez de Velasco Zuleeg

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 9 Ιουλίου 1992.

Ο Γραμματέας

J.-G. Giraud

Ο Πρόεδρος

O. Due